Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

11 юни 2026 година*

„Преюдициално запитване — Сближаване на законодателствата — Финансови услуги — Достъп до платежна сметка за основни операции — Директива 2014/92/ЕС — Член 16, параграф 4 — Предотвратяване на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма — Директива (ЕС) 2015/849 — Потребител, включен в списъка на Службата за контрол на чуждестранните активи на Министерството на финансите на САЩ — Отказ за откриване на такава разплащателна сметка“

По дело C-81/24 [Jenec] [i],

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Okrajno sodišče v Mariboru (Районен съд Марибор, Словения) с акт от 25 януари 2024 г., постъпил в Съда на 31 януари 2024 г., в рамките на производство по дело

LH

срещу

OTP banka d.d., предишна NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: I. Jarukaitis (докладчик), председател на състава, K. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от четвърти състав, M. Condinanzi, N. Jääskinen и R. Frendo, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за LH, от A. Mužina, odvetnik,

– за OTP banka d.d., предишна NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR, от A. Mitić, odvetnica,

* Език на производството: словенски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

– за словенското правителство, от J. Morela, в качеството на представител,

– за Европейския парламент, от A. Droin, J. Etienne и M. Peternel, в качеството на представители,

– за Съвета на Европейския съюз, от И. Гюров, P. Mahnič и K. Pleśniak, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от B. Rous Demiri, P. Vanden Heede и G. von Rintelen,, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 септември 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 16, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции (ОВ L 257, 2014 г., стр. 214) и на член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между физическото лице LH и OTP banka d.d., предишна NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR (наричана по-нататък „банка OTP“), по повод откриването на банкова сметка.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2014/92

3 Съображения 34 и 47 от Директива 2014/92 имат следния текст:

„(34) Държавите членки следва да гарантират, че потребителите, които възнамеряват да открият платежна сметка, не са обект на дискриминация въз основа на своята националност или местопребиваване. От една страна, за кредитните институции е важно да гарантират, че техните клиенти не използват финансовата система за незаконни цели, като измами, изпиране на пари или финансиране на тероризъм, но от друга страна те не следва да създават пречки за потребителите, които желаят да се възползват от предимствата на вътрешния пазар, като откриват и ползват платежни сметки зад граница. Следователно разпоредбите на Директива [(ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на

Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 2015 г., стр. 73), изменена с Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. (ОВ L 156, 2018 г., стр. 43) (наричана по-нататък „Директива 2015/849“)] не могат да служат като претекст за отхвърляне на по-малко привлекателни от търговска гледна точка потребители.

[…]

(47) Кредитните институции следва да откажат откриването на платежна сметка за основни операции или да прекратяват договор за такава сметка само при особени обстоятелства, като например неспазване на законодателството относно изпирането на пари и финансирането на тероризма или в областта на предотвратяването и разследването на престъпления. Дори в тези случаи отказът е обоснован само когато потребителят не спазва посоченото законодателство, а не когато процедурата за проверка на спазването на законодателството е твърде сложна или е свързана с разходи. […]“.

4 Член 16, параграфи 1, 2 и 4 от тази директива предвижда:

„1. Държавите членки гарантират, че платежни сметки за основни операции се предлагат на потребителите от всички кредитни институции или от такъв брой кредитни институции, който е достатъчен за гарантирането на достъп за всички потребители на тяхна територия, и за предотвратяване на нарушаването на конкуренцията. […]

2. Държавите членки гарантират, че потребители, пребиваващи законно в [Европейския съюз], включително потребители без постоянен адрес, търсещи убежище лица и потребители, на които не е предоставено разрешително за пребиваване, но които не е възможно да бъдат експулсирани по правни или фактически причини, имат право да открият и използват платежна сметка за основни операции в кредитна институция, намираща се на тяхната територия. […]

[…]

4. Държавите членки гарантират, че кредитните институции дават отказ по заявление за платежна сметка за основни операции, когато откриването на такава сметка би довело до нарушаване на установените в Директива [2015/849] разпоредби относно предотвратяването на изпирането на пари и противодействието на финансирането на тероризъм“.

Директива 2015/849

5 Съображения 22 и 30 от Директива 2015/849 гласят следното:

„(22) Рискът от изпиране на пари и финансиране на тероризма не е един и същ във всеки конкретен случай. В съответствие с това следва да се използва комплексен подход, основан на риска. Основан на риска подход не означава, че на държавите членки и задължените субекти се предоставя неограничена свобода на действие. Този подход

включва вземането на решения въз основа на обективни данни с цел по-ефективно справяне с рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, пред които са изправени Съюзът и лицата, които извършват дейност на негова територия.

[…]

(30) Сам по себе си рискът се променя, а променливите величини, поотделно или заедно, могат да увеличават или намаляват потенциалния риск, като по този начин влияят върху подходящото равнище на превантивните мерки, като например мерките за комплексна проверка на клиента. Следователно при някои обстоятелства следва да се прилага разширена комплексна проверка, а при други може да е по-подходящо използването на опростена комплексна проверка“.

6 В член 1, параграф 1 от тази директива се предвижда:

„Целта на настоящата директива е предотвратяване използването на финансовата система на Съюза за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма“.

7 Член 8 от посочената директива гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че задължените субекти предприемат необходимите мерки, за да установят и оценят рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, като отчитат рискови фактори, включително тези, които се отнасят до техните клиенти, държави или географски зони, продукти, услуги, сделки или механизми за доставка. Тези мерки съответстват на естеството и размера на задължените субекти.

[…]

3. Държавите членки гарантират, че задължените субекти разполагат с политики, механизми за контрол и процедури за ограничаване и ефективно управление на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, установени на равнището на Съюза, на равнище държава членка, както и на равнище задължен субект. Тези политики, механизми за контрол и процедури са пропорционални на естеството и размера на задължените субекти.

4. Политиките, механизмите за контрол и процедурите, посочени в параграф 3, включват:

а) разработване на вътрешни политики, механизми за контрол и процедури, включително примерни практики за управление на риска, комплексна проверка на клиента, докладване, съхраняването на информация, вътрешен контрол, управление на съответствието, включително, когато е подходящо според естеството и размера на стопанската дейност, назначаване на служител на управленско равнище, отговорен за съответствието, и проверка на служителите;

[…]“.

8 В член 13 от същата директива се предвижда:

„1. Мерките за комплексна проверка на клиента обхващат:

а) идентифициране на клиента и проверка на неговата самоличност въз основа на документи, данни или информация, получени от надежден и независим източник[…];

б) идентифициране на действителния собственик и вземане на подходящи мерки за проверка на неговата самоличност, така че задължените субекти да са удовлетворени, че знаят кой е действителният собственик […];

в) оценяване и когато е приложимо получаване на информация за целта и планираното естество на деловите взаимоотношения;

г) осъществяване на постоянно наблюдение върху деловите взаимоотношения, включително внимателно проучване на сделките, предприети по време на целия период на тези взаимоотношения, за да се гарантира, че осъществяваните сделки са в съответствие с информацията, известна на задължения субект, за клиента, за профила на риска и стопанската дейност, включително, където е необходимо, произхода на средствата, и гарантиране, че притежаваните документи, данни или информация се актуализират.

[…]

2. Държавите членки гарантират, че задължените субекти прилагат всяко от предвидените в параграф 1 изисквания за комплексна проверка на клиента. Задължените субекти обаче могат да определят степента на прилагане на тези мерки като отчитат риска.

[…]

4. Държавите членки гарантират, че задължените субекти са в състояние да удостоверят пред компетентните органи или саморегулиращите се органи, че мерките са подходящи с оглед на установените рискове от изпиране на пари и финансиране на тероризма.

[…]“.

9 Член 14, параграф 4, първа алинея от Директива 2015/849 предвижда:

„Държавите членки изискват от задължения субект в случай че не може да спази изискванията за комплексна проверка на клиента по член 13, параграф 1, първа алинея, букви а), б) или в), да не извършва сделки чрез банкова сметка, да не установява делови взаимоотношения или да не извършва сделка, а да прекрати деловите взаимоотношения и да обмисли изготвянето на доклад за съмнителни сделки до [звеното за финансово разузнаване на Съюза] във връзка с клиента, в съответствие с член 33“.

10 Съгласно член 18 от тази директива:

„1. В случаите, посочени в членове 18а—24, както и при други ситуации с по-висока степен на риск, които са установени от държавите членки или задължените субекти, държавите

членки изискват от задължените субекти да прилагат мерки за разширена комплексна проверка на клиента, целящи подходящо управление и ограничаване на тези рискове.

[…]“.

Словенското право

Законът за платежните услуги

11 Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (Uradni list RS, бр. 7/18, 9/18 и 102/20) (Закон за платежните услуги, услугите по издаване на електронни пари и платежните системи) предвижда в член 180, параграф 1:

„Законно пребиваващ в Съюза […] потребител, който иска да открие платежна сметка за основни операции в рамките на Съюза или да получи достъп до такава сметка, не може да бъде подлаган на дискриминация от страна на банката, по-специално на основания, свързани с гражданство, местожителство, пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, вероизповедание или убеждения, политически или други идеи, принадлежност към национална общност, принадлежност към национално малцинство на друга държава, имуществено състояние, родословие, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Условията за откриване на платежна сметка за основни операции и за достъп до нея в никакъв случай не могат да бъдат необосновано дискриминационни“.

12 Член 181 от този закон гласи:

„(1) Всички банки, които управляват платежни сметки на потребители, са длъжни да предоставят на потребителите платежна сметка за основни операции.

[…]

(3) Законно пребиваващ в Съюза […] потребител, включително потребител без постоянен адрес и търсещ убежище, както и потребител, на когото не е предоставено разрешение за пребиваване, но който не може да бъде изведен от територията поради наличието на правни или фактически основания, има право да открие и използва платежна сметка за основни операции в банка. […]

(4) Банката определя реда за откриване на платежна сметка за основни операции по такъв начин, че упражняването на това право да не бъде прекомерно трудно или обременително за потребителя. […]

(6) Банката отхвърля заявлението на потребителя за откриване на платежна сметка за основни операции, когато такова откриване на сметка би довело до нарушение на законовите разпоредби, уреждащи дейностите по предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризъм. В този случай банката предприема мерки в съответствие със Закона за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

[…]“.

Закон за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма

13 Член 4, параграф 1, точка 1 от Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Закон за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма) (Uradni list RS, бр. 48/22) предвижда:

„Банките и техните клонове в държавите членки, клоновете на банки на трети държави и банките на държавите членки, които учредяват клон в Република Словения, предприемат предвидените в настоящия закон мерки за разкриване и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма, преди или във връзка с получаването, доставката, обмяната, съхраняването, разпореждането или всяко друго действие, свързано с парични суми или с други активи, както и при установяване на делови отношения“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

14 На 22 октомври 2017 г. в бензиностанция в Любляна (Словения) LH прави опит да плати по банков път издадена на името на съпругата му фактура от нейна банкова сметка, открита в OTP. След като обаче служителят на бензиностанцията въвежда личните данни на LH в нейната платежна система, тази банка блокира плащането.

15 В писмото относно блокирането на плащането, изпратено на титуляря на сметката, тази банка посочва, че с оглед на политическите събития, повишената опасност за общата сигурност и повишената възможност за злоупотреба с банкови продукти за целите на финансирането на тероризма и други тежки престъпления, тя е приела редица по-строги мерки за изпълнение на задълженията, произтичащи от Закона за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Съгласно вътрешния документ на същата банка сред тези мерки са по-специално спазването на ограниченията, наложени от Office of Foreign Assets Control (OFAC) (Служба за контрол на чуждестранните активи (OFAC), Съединени американски щати).

16 След посоченото блокиране LH предявява иск срещу тази банка пред Okrajno sodišče v Ljubljani (Районен съд Любляна, Словения). С определение от 20 април 2021 г. този съд обявява, че няма териториална компетентност и препраща делото на запитващата юрисдикция Okrajno sodišče v Mariboru (Районен съд Марибор, Словения).

17 На 23 март 2022 г. LH иска направо от банка OTP да открие на свое име платежна сметка за основни операции. След като LH представя личната си карта, му е обяснено, че банковата система не позволява откриването на такава сметка в тази банка. LH безуспешно иска от посочената банка да му връчи писмено решение в този смисъл.

18 Поради това с писмена молба от 4 април 2022 г. LH изменя исканията си пред запитващата юрисдикция, като моли банка OTP да бъде задължена да му открие платежна сметка за основни операции.

19 Запитващата юрисдикция иска да установи какви последици може да има включването на дадено лице в списък на OFAC по отношение на възможността на това лице да открие платежна сметка. По-специално тя иска да установи дали откриването на такава сметка може да представлява нарушение на разпоредбите на Директива 2015/849. Тя отбелязва, че макар тази директива ясно да установява, че кредитните институции трябва да прилагат мерки за проверка на самоличността на лице, което иска да установи делови

взаимоотношения с тях, посочената директива не уточнява, че трябва да се провери евентуалното включване на лицето в списък като този на OFAC, нито какви биха били последиците от такова включване.

20 Според тази юрисдикция обаче, ако при такива условия на дадено лице бъде отказано откриването на платежна сметка за основни операции, това би представлявало ограничаване на правото на достъп до такава сметка, предвидено в член 16, параграф 4 от Директива 2014/92. При условията на евентуалност и ако правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че допуска такъв отказ, запитващата юрисдикция иска да се установи и дали такова тълкуване е съвместимо с член 48 от Хартата, отнасящ се по-специално до правото на презумпция за невиновност.

21 В това отношение запитващата юрисдикция уточнява, че на 23 февруари 2015 г. Специализирана прокуратура на Република Словения е приключила и прекратила делото срещу LH, отнасящо се до същите престъпления като тези, за които е издадена международна заповед за арест. Тя добавя, че LH не е бил осъден никъде по света за престъплението, заради което е името му е включено в списъка на OFAC, и срещу него не са били приети каквито и да било ограничителни мерки от страна на Организацията на обединените нации, Съюза или Република Словения.

22 При това положение Okrajno sodišče v Mariboru (Районен съд Марибор) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Допуска ли разпоредбата на член 16, параграф 4 от Директива [2014/92] държавите членки да наложат на банките задължението да отхвърлят заявлението на потребител за откриване на платежна сметка за основни операции поради факта, че този потребител е включен в списък на OFAC […], тъй като в случай на откриване на такава сметка би било налице нарушение на съдържащите се в Директива [2015/849] разпоредби относно предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, съществува ли изключение, когато този потребител не е бил осъден никъде по света за престъплението, заради което е включен в списъка, и/или когато срещу този потребител не са приети никакви ограничителни мерки от страна на съответната държава членка, Съюза […] или друга международна организация, в която членуват съответната държава членка или Съюзът […]?

3) Ако отговорът на първия въпрос е утвърдителен, означава ли това, че е налице несъответствие с член 48 от [Хартата], който установява правото на презумпцията за невиновност?

4) Ако отговорът на втория въпрос е отрицателен, означава ли това, че е налице несъответствие с член 48 от [Хартата], който установява правото на презумпцията за невиновност?“.

По допустимостта

23 Банка OTP твърди, че преюдициалните въпроси са недопустими. По същество тя поддържа, на първо място, че отговорите на тези въпроси не са необходими, за да може запитващата юрисдикция да постанови решението си, тъй като, от една страна, тази юрисдикция не е установила в достатъчна степен нито правната и фактическата обстановка по делото в главното производство, нито връзката между исканото тълкуване на правото на Съюза и спора в главното производство, и от друга страна, че при всички положения тя ще прилага само разпоредби от националното право, а не разпоредбите на Директиви 2014/92 и 2015/849.

24 На второ място, посочената банка изтъква, че тези въпроси са формулирани неправилно, тъй като разпоредбите, чието тълкуване е необходимо за разрешаването на спора в главното производство, били тези на Директива 2015/849, докато разпоредбите на Директива 2014/92 относно ограничаването на правото на платежна сметка за основни операции не били релевантни за тази цел.

25 На трето място, посочената банка счита, че правилното прилагане на разпоредбите на директиви 2014/92 и 2015/849 е толкова очевидно, че не оставя място за никакво съмнение относно отговорите, които следва да се дадат на поставените преюдициални въпроси.

26 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика в рамките на сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. решения 29 ноември 1978 г., Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, т. 25, от 16 юни 2015 г., Gauweiler и др., C-62/14, EU:C:2015:400, т. 24, и от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 25 и цитираната съдебна практика).

27 Всъщност въпросите, свързани с тълкуването на правото на Съюза и поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 23 ноември 2021 г., IS (Незаконосъобразност на определението за преюдициално запитване), C-564/19, EU:C:2021:949, т. 61 и цитираната съдебна практика).

28 Що се отнася до първото твърдение за недопустимост, съгласно което в преюдициалното запитване имало празноти и то следователно не съдържало информацията, която обаче била необходима, за да може Съдът едновременно да разбере контекста на делото в главното производство и да се увери, че тълкуването на разпоредбите на правото на Съюза е необходимо за решаването на спора в главното производство, следва да се отбележи, че с

оглед на предоставените от запитващата юрисдикция данни, не е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма връзка с предмета на спора в главното производство или че проблемът, пред който е изправена тази юрисдикция, е от хипотетично естество, тъй като тя иска тълкуване на разпоредбите на директиви 2014/92 и 2015/849, за да установи дали е законосъобразен отказът на банковата институция да открие банкова сметка на името на ищеца в главното производство. Освен това Съдът разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси.

29 Що се отнася до довода, основаващ се на обстоятелството, че запитващата юрисдикция прилагала само разпоредби от националното право, поради което отговорите на преюдициалните въпроси били без значение за решението, което ще бъде постановено в главното производство, достатъчно е да се констатира, че от преписката, с която разполага Съдът, е видно, че посочената юрисдикция иска да се установи именно как трябва да се тълкуват разпоредбите на директиви на Съюза, транспонирани с приложимите към спора в главното производство национални разпоредби.

30 Що се отнася до второто твърдение за недопустимост, съгласно което поставените от запитващата юрисдикция въпроси са формулирани неправилно, тъй като се отнасят само до разпоредбите на Директива 2014/92, следва да се констатира, че това твърдение също не може да бъде уважено.

31 Всъщност, както следва от съдебната практика, припомнена в точки 26 и 27 от настоящото решение, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Тъй като в случая поставените въпроси се отнасят до тълкуването на норма от правото на Съюза, доводът, че запитващата юрисдикция е трябвало да посочи други разпоредби от това право във въпросите си, е без значение за допустимостта на преюдициалното запитване.

32 Що се отнася до третото твърдение за недопустимост, основаващо се на това, че отговорът на поставените въпроси е очевиден, достатъчно е да се припомни постоянната съдебна практика, съгласно която само по себе си обстоятелството, че страна по главното производство счита отговора на преюдициалните въпроси за очевиден, не е достатъчно, за да доведе до недопустимост на преюдициалното запитване (вж. в този смисъл решения от 1 декември 2011 г., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, т. 64 и 65, от 27 март 2014 г., Consejería de Infraestructuras y Transporte de la Generalitat Valenciana et Iberdrola Distribución Eléctrica, C-300/13, EU:C:2014:188, т. 18, и от 21 декември 2021 г., Euro Box Promotion и др., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034, т. 138 и цитираната съдебна практика).

33 С оглед на изложените съображения следва да се констатира, че поставените въпроси са допустими.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

34 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 16, параграф 4 от Директива 2014/92 във връзка с Директива 2015/849 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска държавите членки да задължат кредитните институции да откажат на потребител откриването на платежна сметка за основни операции само поради обстоятелството, че този потребител е включен в списък на лица, спрямо които се прилагат ограничителни мерки, наложени от трета страна.

35 В това отношение следва да се отбележи, че член 16 от Директива 2014/92 предвижда по-специално задължение за държавите членки да гарантират, че платежни сметки за основни операции се предлагат на потребителите на територията им от всички кредитни институции, както и условията, при които тези институции могат или са длъжни да откажат откриването на такава сметка.

36 Всъщност, от една страна, параграф 2 от този член предвижда, че всички потребители, пребиваващи законно в Съюза, имат право да открият и използват платежна сметка за основни операции в кредитна институция, намираща се на тяхната територия.

37 От друга страна, съгласно член 16, параграф 4 от тази директива държавите членки гарантират, че кредитните институции дават отказ по заявление за платежна сметка за основни операции, когато откриването на такава сметка би довело до нарушаване на установените в Директива 2015/849 разпоредби относно предотвратяването на изпирането на пари и противодействието на финансирането на тероризъм.

38 Както обаче следва от съображение 34 от Директива 2014/92, разпоредбите относно предотвратяването на изпирането на пари не могат да служат като претекст за отхвърляне на по-малко привлекателни от търговска гледна точка потребители. Също така в съображение 47 от тази директива се уточнява, че отказът за откриване на платежна сметка за основни операции може да бъде обоснован само когато потребителят не спазва законодателството относно изпирането на пари и финансирането на тероризма, а не когато процедурата за проверка на спазването на законодателството е твърде сложна или е свързана с разходи.

39 От това следва, че правото на потребителя да открие платежна сметка за основни операции на основание член 16 от Директива 2014/92 е обусловено от спазването на разпоредбите относно предотвратяването на изпирането на пари и борбата с финансирането на тероризма, предвидени в Директива 2015/849.

40 Ето защо следва да се разгледат релевантните разпоредби на Директива 2015/849, за да се установи при какви условия с оглед на съображения, свързани с предотвратяването на изпирането на пари и борбата с финансирането на тероризма, дадена кредитна институция е длъжна да не установява делови взаимоотношения с клиент и следователно при какви условия откриването на платежна сметка за основни операции може да доведе до нарушение на член 16, параграф 4 от Директива 2014/92.

41 В самото начало следва да се отбележи, че с разпоредбите от Директива 2015/849, които са с превантивен характер, се цели чрез подход, основан на риска, да се въведе набор от превантивни и възпиращи мерки, позволяващи ефективна борба с изпирането на пари и финансирането на тероризъм, за да не се допусне — както следва от съображение 1 от тази директива — потоците от пари с незаконен произход да навредят на целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор на Съюза, както и да застрашат вътрешния му пазар и международното развитие (вж. в този смисъл решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, т. 33 и 34 и цитираната съдебна практика).

42 В това отношение член 13, параграф 1, първа алинея от Директива 2015/849 определя мерките за комплексна проверка на клиента, които задължените субекти са длъжни да прилагат. Съгласно първа алинея, букви а)—в) те включват най-напред идентифицирането на клиента и проверката на неговата самоличност въз основа на документи, данни или информация, получени от надежден и независим източник, след това идентифицирането на действителния собственик и вземане на подходящи мерки за проверка на неговата самоличност, както и, накрая, оценката и евентуално получаването на информация относно предмета и планираното естество на деловите взаимоотношения.

43 От своя страна член 14, параграф 4, първа алинея от Директива 2015/849 предвижда, че задължен субект като кредитна институция, който не е в състояние да изпълни изискванията за комплексна проверка на клиента, предвидени в член 13, параграф 1, първа алинея, буква а), б) или в) от тази директива, е длъжен по-специално да не установява делови взаимоотношения със съответния клиент.

44 В случая, без да се засяга преценката на запитващата юрисдикция, изглежда, че нито едно от условията по член 14, параграф 4, първа алинея от посочената директива не е изпълнено. Всъщност, както е видно от представената на Съда преписка, от една страна, клиентът, а именно LH, е идентифициран и не се твърди, че той не е действителният бенефициер на предвиждането делово правоотношение, състоящо се в откриването на платежна сметка за основни операции, и от друга страна, банка OTP е отказала да открие такава сметка само поради това, че този клиент е бил включен в списъка на OFAC.

45 Директива 2015/849 обаче не предвижда, че включването в списък на OFAC или в друг списък от същото естество, изготвен от трета страна, автоматично води до забрана за кредитна институция да установява делови взаимоотношения със съответния клиент.

46 Напротив, от една страна, както следва от член 8 от Директива 2015/849, подходът, основан на риска, предполага оценка на този риск, която в рамките на установената с тази директива система се извършва на три равнища, а именно, най-напред, на равнището на Съюза от Комисията, след това, на равнището на всяка държава членка и накрая, на равнището на задължените субекти. От друга страна, тази оценка на рисковете обуславя по-специално приемането от посочените субекти на подходящи мерки за комплексна проверка по отношение на съответния клиент. Всъщност без подобна оценка нито съответната държавата членка, нито, при необходимост, задължените субекти могат да решат във всеки отделен случай какви мерки да приложат (вж. в този смисъл решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, т. 35 и цитираната съдебна практика).

47 В това отношение следва да се припомни, че в раздели 1—3 от глава II, озаглавена „Комплексна проверка на клиента“, от Директива 2015/849 са предвидени три вида мерки за комплексна проверка, а именно стандартни, опростени и разширени мерки. Тези мерки

са насочени към недопускане или поне към възпрепятстване, колкото е възможно повече, на изпирането на пари и финансирането на тероризъм чрез създаване за тази цел на прегради на всички евентуални етапи на тези дейности пред лицата, които изпират пари, и тези, които финансират тероризъм (вж. по аналогия решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, т. 36 и цитираната съдебна практика).

48 Що се отнася до мерките за разширена комплексна проверка, трябва да се отбележи, че в член 18, параграф 1 от посочената директива се отбелязват някои хипотези, при които има по-висок риск от изпиране на пари и финансиране на тероризъм и в които държавите членки изискват от задължените субекти да прилагат такива мерки за комплексна проверка на клиента с цел управление и ограничаване на този риск по подходящ начин. Така такива мерки за разширена комплексна проверка трябва да се прилагат от тези субекти, по-специално в случаи на по-висок риск, които са установени от държавите членки или задължените субекти (вж. в този смисъл решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, т. 37).

49 Следователно в тези случаи прилагането на мерки за разширена комплексна проверка означава — съгласно подхода, основан на риска — държавата членка или задълженият субект предварително да установят по-високи рискове от изпиране на пари и финансиране на тероризъм. Следователно в тези хипотези определянето на по-висока степен на риск при клиент и съответно вземането на мерки за разширена комплексна проверка спрямо този клиент не са автоматични (вж. в този смисъл решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, т. 38).

50 Всъщност в съображение 22 от Директива 2015/849 се посочва, че основан на рисковете подход не означава, че на държавите членки и задължените субекти се предоставя неограничена свобода на действие, а предполага вземане на решения, основани на обективни данни, с цел по-ефективно справяне с рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризъм, застрашаващи Съюза и лицата, които извършват дейност в него (решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, т. 71).

51 От това следва, че включването на лице в списък на OFAC или в друг списък от същото естество, изготвен от трета страна, може да представлява релевантен рисков фактор, който кредитната институция е длъжна да вземе предвид при индивидуализираната си оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма. При наличието на такъв рисков фактор обаче Директива 2015/849 не предвижда, че такава институция автоматично отказва установи делови взаимоотношения с лице, за което се отнася това вписване, а задължава тази институция да приложи мерки за разширена комплексна проверка, след като извърши индивидуализирана оценка на всички релевантни рискови фактори, свързани с обстоятелствата около предвижданите делови взаимоотношения.

52 В това отношение, както посочва генералният адвокат в точка 52 от заключението си, самото естество на платежна сметка за основни операции, чиито функции са ограничени, намалява риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма, който може да бъде свързан с откриването ѝ.

53 Не може обаче да се изключи, че след такава оценка дадена кредитна институция може да стигне до извода, че не е в състояние да управлява ефективно риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма, свързан с делови взаимоотношения, чрез мерки, пропорционални на нейното естество и размер, дори когато предвидените делови взаимоотношения се свеждат до откриването на платежна сметка за основни операции.

54 Само в този случай отказът да се открие платежна сметка за основни операции би могъл да се основе на член 16, параграф 4 от Директива 2014/92.

55 Ето защо в случая запитващата юрисдикция ще трябва да прецени дали извършеният спрямо LH отказ да се открие платежна сметка за основни операции се основава на индивидуализирана оценка на риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма, като вземе предвид всички релевантни фактори, освен самото включването на това лице в списъка на OFAC, и дали банка OTP е била в състояние да осигури чрез пропорционални мерки непрекъснатия контрол на предвидените делови взаимоотношения, посочен в член 13, параграф 1, буква г) от Директива 2015/849, в случай на откриване на такава сметка.

56 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 16, параграф 4 от Директива 2014/92 във връзка с Директива 2015/849 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държавите членки да задължат кредитните институции да откажат на потребител откриването на платежна сметка за основни операции само поради обстоятелството, че този потребител е включен в списък на лица, спрямо които се прилагат ограничителни мерки, наложени от трета страна, без съответната кредитна институция да е извършила индивидуализирана оценка на риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма, свързан с предвижданите делови взаимоотношения.

По втория, третия и четвъртия въпрос

57 Предвид отговора на първия въпрос не е необходимо да се отговаря на втория, третия и четвъртия въпрос, тъй като те са поставени само в случай че отговорът на първия въпрос е утвърдителен.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 16, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции във връзка с Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за

отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията, изменена с Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г.,

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска държавите членки да задължат кредитните институции да откажат на потребител откриването на платежна сметка за основни операции само поради обстоятелството, че този потребител е включен в списък на лица, спрямо които се прилагат ограничителни мерки, наложени от трета страна, без съответната кредитна институция да е извършила индивидуализирана оценка на риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма, свързан с предвижданите делови взаимоотношения.

Подписи